

**‘MINÄ KIITÄN SINUA, JEAN-BAPTISTE GRENOUILLE, SIITÄ ETTÄ SINÄ
OLET SELLAISEN KUIN OLET!’**

Kehityskertomuksellisuus Patrick Süskindin romaanissa *Parfyymi*

Meiju Peltö-Ääri

Kandidaatintutkielma

Oulun yliopisto

Humanistinen tiedekunta

Kirjallisuus

Toukokuu 2024

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	3
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KÄSITTEET.....	5
2.1 Kehityskertomus eli bildungsroman.....	5
2.2 Bildungsromanin historiaa.....	6
3 KEHITYSKERTOMUKSELLISUUDEN ILMENTYMÄT PÄÄHENKILÖN ELÄMÄSSÄ.....	8
3.1 Ihmisyden eri osa-alueiden kehitys.....	8
3.2 Päähenkilön fyysinen kehitys.....	9
3.3 Päähenkilön psyykinen kehitys.....	11
3.4 Päähenkilön sosiaalinen kehitys.....	17
4 PÄÄTÄNTÖ.....	19
LÄHTEET.....	20

1 JOHDANTO

Tutkielmassani käsittelen Patrick Süskindin (26.3.1949) esikoisteoksessa *Parfyymi* (1985; saks. *Das Parfum*; viitteissä P) esiintyviä kehityskertomuksellisia piirteitä. Teoksen on suomentanut Markku Mannila kustannusosakeyhtiö Otavan kustantamana vuonna 1986. Keskityn pääasiassa teoksen päähenkilöön ja hänen kehitykseensä ihmisyyden eri osa-alueilla. Tarkastelen myös näiden osa-alueiden kehittymisen eri suuntia ja pohdin, ovatko ne positiivisesti vai negatiivisesti latautuneita. Tutkielmani otsikon olen valinnut sillä perusteella, että tuo teoksesta otettu sitaatti on Grenouillen itse itselleen ääneen lausuma. Tämä kuvastaa mielestäni hänen suhdettaan itseensä, minkä hänen läpikäymänsä kehitys on saanut aikaan.

Parfyymi kertoo fiktiivisestä, Ranskassa 1700-luvulla eläneestä murhaajasta nimeltä Jean-Baptiste Grenouille. Jo heti syntymästään lähtien Grenouille poikkeaa muista ihmisistä kahdesta eri syystä; ensinnäkin hän ei tuoksu itse miltään, ja toiseksi hänen oma hajuistinsa on ihmiselle epätavallisen tarkka ja ensiluokkainen. Tarinan edetessä nämä kaksi poikkeavuutta ajavat hänet hiljalleen kohti murhien toteuttamista.

Grenouillen ylivoimainen hajuisti vaikuttaa vahvasti hänen tekoihinsa, ajatuksiinsa ja tunteisiinsa. Tästä syystä hän varttuu vieroksuttuna ja kammoksuttuna tavallisten ihmisten keskuudessa. Ensimmäisenä tavoitteenaan Grenouille haluaa luoda itselleen oman ominaistuoksun, jonka avulla pystyisi paremmin sulautumaan muiden ihmisten joukkoon. Tämän saavutettuaan hän kehittää itselleen uuden tavoitteen – hän haluaa luoda parfyymin, jolla hän voisi lumota kaikki ihmiset ja hallita koko maailmaa. Tätä parfyymiä varten hänen on kuitenkin murhattava 25 neitsyttä.

Teos on jaettu neljään eri osaan, joista ensimmäisessä käsitellään Grenouillen elämää ja sen kehitystä heti syntymästä lähtien. Ensimmäisen osan lopussa hän on saanut ensikosketuksen parfyyminvalmistuksen maailmaan ja janoaa lisää tietoja saavuttaakseen senhetkiset päämääränsä. Toisessa osassa siirrytään seuraamaan Grenouillen matkaa kohti vanhojen päämäärien toteuttamista sekä uusien päämäärien tavoittelua. Grenouillen tavoitteiden edistyminen kuitenkin seisahtuu hänen päädyttyään asumaan seitsemäksi vuodeksi luolaan kauas ihmisistä.

Kolmannessa osassa päästään seuraamaan Grenouillen matkaa, kun hän alkaa jälleen pyrkimään kohti tavoitteitaan. Tämä osa on teoksessa se osa, jossa kaikki murhat ensimmäistä lukuun ottamatta tapahtuvat. Tässä osassa Grenouille saa viimein tärkeimmän tavoitteensa päätökseen, eli hän onnistuu luomaan parfyymin, jolla voisi hallita koko maailmaa. Neljäs ja viimeinen osa on vain neljän sivun mittainen, ja se käsittelee Grenouillen viimeisiä hetkiä ja kuolemaa, joka tapahtuu hänen omasta tahdostaan.

Süskind aloitti uransa *Parfyymillä*, josta tuli hänen menestysromaaninsa. Teoksen arvostelut ovat tarttuneet lujasti kiinni sen tärkeimpään elementtiin – hajuaistiin. Grenouille on niin sanotusti hajujen kummittelema, ja *Parfyymi* on kaikin puolin hajuaistillinen romaani, joka elävöittää fiktiivisyyttä aistillisella välittömyydellä. (Ackroyd, 1986.) Teoksesta on olemassa myös Tom Tykwerin ohjaama samanniminen elokuva-adaptaatio, joka on julkaistu vuonna 2006 (Heiskanen 2007).

Tutkielmani tulee johdannon jälkeen etenemään seuraavasti. Käyn ensin teoriaosiossa läpi käsitteitä, jotka liittyvät aiheeseeni ja joita tulen hyödyntämään analyysissäni. Esittelen mahdolliset teoriat ja avaan mahdollisten käsitteiden merkityksiä ja historiaa, mikäli se on aiheellista. Sen jälkeen siirryn analysoimaan teosta valitsemani näkökulman avulla sekä pyrin tuomaan esille omaa pohdintaani ja mahdollisia uusia näkemyksiä. Lopuksi pyrin tiivistämään koko tutkielman ja pohtimaan, mitä lisätutkimusta aiheeseen liittyen voisi tehdä.

Tulen hyödyntämään erityisesti kehityskertomuksellista näkökulmaa, sillä käsitteelen teosta pääasiassa kehitysromaanina. Valitsin tämän näkökulman, koska *Parfyymistä* kirjoitetut tutkimukset ja artikkelit keskittyvät käsittelemään pääasiassa pelkkää hajuaistia ja päähenkilön olemusta muun muassa filosofiselta ja psykologiselta kannalta. *Parfyymiä* voidaan pitää myös yhtenä kehityskertomuksen malliesimerkkinä, ovathan niin teos kuin termikin molemmat saksalaista alkuperää.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KÄSITTEET

2.1 Kehityskertomus eli bildungsroman

Kehityskertomus on termi romaanityypille, jonka keskiössä on päähenkilön muun muassa moraalisen ja psyykkisen kehityksen seuraaminen ja kuvailu usein tämän varttuessa lapsuudesta aikuisuuteen. Kehitys voi kuitenkin painottua eri teoksissa eri osa-alueisiin, mikä voi antaa genrestä laajan vaikutelman. Kehityskertomuksen alkuperäinen termi *bildungsroman* on lähtöisin Saksasta, ja se tarkoittaa suoraan käännettynä joko koulutusromania tai muodostusromania. (Encyclopædia Britannica 1998.) Kehityskertomuksellisuus on siis romaanin biografinen kerrontatapa, joka kuvaa kertomuksen tapahtumia päähenkilön kehityksen kautta.

Suomessa kehityskertomuksen voi rinnastaa myös kasvukertomukseen, joskin nämä termit ovat hieman eri tavalla latautuneita. Kehitys voi olla joko positiivista tai negatiivista, mutta kasvu implikoi ylöspäin eli positiiviseen suuntaan kulkeutumista. Encyclopædia Britannican (1998) mukaan varhaisilla kehityskertomuksilla oli perinteisesti tapana kulkea haikeman nostalgisuuden ja luovuttamisajatusten kautta, ja päättyä lopulta hyvin. Kuitenkin 1900-luvulla ja siitä eteenpäin aina nykyaikaan asti on tavanomaisempaa, että kehityskertomukset päättyvät joko päähenkilön luovuttamiseen tai kuolemaan. Klassisia esimerkkejä kehityskertomuksista ovat muun muassa *Anne of Green Gables* (1908), *Catcher in the Rye* (1951) ja *To Kill a Mockingbird* (1960) (Encyclopædia Britannica 1998). Vielä yksi tärkeimmistä esimerkkiteoksista on Goethen romaani *Wilhelm Meister's Lehrjahre* (1795–96), jota yleisesti pidetään ensimmäisenä kehitysromaanina ja arkkityyppisenä esimerkkinä bildungsromanille (Sammons 1991, 29; 31).

Bildungsromania voi pitää Encyclopædia Britannican mukaan synonyyminä toiselle saksalaiselle kehityskertomusta tarkoittavalle termille, *entwicklungsromanille*. Nämä eivät kuitenkaan ole täysin samaa tarkoittavia termejä. Entwicklungsroman, joka suoraan käännettynä tarkoittaa kehitysromania, on pikemminkin yksi bildungsromanin alalajeista. Yksi huomattavimmista eroista näiden kahden termin välillä on se, että toisin kuin bildungsroman, entwicklungsroman on yleensä autobiografinen, eli kertomus tapahtuu

päähenkilön itsensä kertomana (Merriam-Webster 2024). Myös se, että kehityskertomuksellisuus bildungsromanissa voi olla tarkempaa tai keskittyä johonkin tiettyyn kehitykseen tai kehitysmetodiin erottaa sen entwicklungsromanin yksinkertaisemmasta, syntymästä kuolemaan tapahtuvasta kehityksestä (Wikipedia ”Bildungsroman” 2024).

2.1 Bildungsromanin historiaa

Bildungsroman on yksi kirjallisuushistorian suosituimmista ja kestävimmistä genreistä, johon jokainen fiktiota aktiivisesti lukeva on joko tietoisesti tai tiedostamattaan törmännyt. Genren elinvoimaisen ja maailmanlaajuisen suosion takana on sen ominaisuus tarkastella yksilön ja yhteiskunnan välistä suhdetta kehityksen muodossa. Kehityskertomusta on ahkerimmin hyödynnetty kirjallisuudessa termin alkuperämaan, Saksan, lisäksi Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa, Venäjällä ja Neuvostoliitossa. Näissä maissa kehityskertomus genrenä on kehittynyt eri suuntiin maiden omien traditioiden myötä. Eri kulttuurien vaikutusten lisäksi bildungsroman on ottanut eri muotoja eri kirjallisuuden aikakausien myötä, ja siihen ovat vaikuttaneet myös maailmanlaajuiset ilmiöt kuten sodat. (Graham 2019.)

Koska *Parfyymi* on saksalainen romaani, ja bildungsromania pidetään yleisesti Saksasta peräisin olevana käsitteenä, on oleellista käsitellä tarkemmin termin saksalaisen tradition historiaa. 1700-luvulla Saksassa nousi esiin uusi romaanigenre, joka myöhemmin nimettiin bildungsromaniksi professori Karl (von) Mongersternin myötä. Termi kuitenkin sai vasta myöhemmin virallisen määritelmänsä historioitsija Wilhelm Diltheyltä. (Martini 1991, 1–2.)

Kriittisestä näkökulmasta tarkasteltuna voidaan pohtia, onko kehityskertomus todella Saksan lahja kirjallisuudelle vai ovatko sen juuret lähtöisin jostain muusta maailman kolkasta. (Kontje 2019.) Tämä ei kuitenkaan ole tärkeää tämän tutkimuksen kannalta, sillä keskityn käsittelemään kehityskertomusta kirjallisuuden näkökulmasta. Tässä tapauksessa kehityskertomus on nuoren päähenkilön henkilökohtainen matka aikuisuuteen ja kohti sosiaalista elämää.

Kontjen mukaan saksalaista bildungsromania voi hyödyntää monien eri teemojen tarkastelussa. Näitä ovat muun muassa yksilön psykologinen kehitys, sukupuoliroolien muuttuminen,

työnteon arvo kapitalistisessa yhteiskunnassa ja uskonnon tärkeys sekulaarisessa ajassa. Näiden teemojen lisäksi bildungsroman on kuitenkin luonnostaan poliittinen genre, joka tutkii kulttuurisen kansakunnan ja poliittisen valtion suhdetta (Kontje 2019).

Koska kehityskertomus on omistautunut yksilön kehittymisen kuvaamiselle, se voi genrenä vaikuttaa rajattomalta. Jokainenhan kasvaa ja kehittyy, oli kehitys sitten minkä suuntaista tahansa. Mutta bildungsromanilla on kaksi osatekijää, jotka kaventavat sen rajoja. Ensimmäkin bildungsromanin nimessä oleva ”roman” implikoi sen olevan kansankielinen proosaromaani, joka nousi esille varhaisen modernissa Euroopassa ja tuli suosituksi 1700-luvulla. Toiseksi bildungsromanissa yksilön henkilökohtainen kehitys tapahtuu jatkuvasti muuttuvan maailman taustalla. (Kontje 2019.)

3 KEHITYSKERTOMUKSELLISUUDEN ILMENTYMÄT PÄÄHENKILÖN ELÄMÄSSÄ

3.1 Ihmisyden eri osa-alueiden kehitys

Nyt siirryn käsittelemään kohdeteokseni päähenkilön, Grenouillen, ihmisyden eri osa-alueiden kehitystä ja sitä, millä tavalla ne muodostuvat ja mihin suuntaan ne kulkevat. Tämä tarkoittaa sitä, että tarkastelen niiden aspektien kehitystä, jotka tekevät Grenouillesta ihmisen. Pohdin samalla sitä, millaiset mahdolliset osatekijät kehitykseen vaikuttavat. Tätä päähenkilön kehitystä tarkastellessani pyrin osoittamaan teoksen aseman kehityskertomuksena.

Koska *Parfyymi* alkaa Grenouillen syntymästä ja päättyy tämän aikuisiällä tapahtuvaan kuolemaan, teoksessa päästään seuraamaan hänen kasvuaan ja kehitystään ihmisenä aivan alusta loppuun saakka. Tarkastellakseni Grenouillen kehitystä ihmisenä mahdollisimman yksityiskohtaisesti, olen eritellyt nämä ihmisyden eri osa-alueet kolmeen osioon, jotka ovat fyysinen, psyykkinen, ja sosiaalinen kehitys.

Käsittelen aluksi Grenouillen fyysistä kehitystä, johon liittyvät ihmisruumiin kasvu ja kehitys syntymästä lähtien. Samalla käsittelen myös erilaisten ulkoisten tekijöiden aiheuttamia vaikutuksia ruumiiseen ja sen kehitykseen, kuten esimerkiksi sairauksien ja onnettomuuksien jättämiä jälkiä ja niiden vaikutuksia. Fyysisen osion jälkeen siirryn käsittelemään Grenouillen kehitystä psyykkisellä tasolla. Tähän liittyvät muun muassa Grenouillen neurologinen kehitys ja kasvu, hänen älykkyytensä ja sen käytön kehitys sekä hänen luonteensa kehitys.

Psyykkisen kehityksen osioon liitän myös Grenouillen emotionaalisen kehityksen tarkastelun, johon kuuluu hänen tunteittensa muodostuminen ja kehitys sekä niiden ilmaisukykyjen kehittyminen. Saman osion alla käsittelen vielä Grenouillen hengellistä kehitystä, jossa muun muassa pohdin hänen suhdettaan uskontoon ja sen kehitystä sekä tarkastelen hänen suhtautumistaan hengellisyyteen.

Analyysini lopuksi käsittelen vielä sosiaalista osiota, jossa tarkastelen Grenouillen kehitystä sosiaalisesta näkökulmasta. Tähän liittyy muun muassa se, kuinka hän kehittyy sosiaalisena toimijana teoksen sisäisessä yhteiskunnassa ja se, millä tavalla hän mahdollisesti kehittyi

sopeutumaan yhteiskuntaan ja mitä mieltä hän yhteiskunnasta ja sosiaalisista suhteista ylipäätään on.

3.2 Päähenkilön fyysinen kehitys

Grenouillen kehityksen ja kasvun ihmisenä mahdollistaa teoksessa moneen otteeseen painotettu seikka siitä, että hän on jo syntyjään sitkeä ja varsin vähään tyytyvä yksilö, joka ei vaadi liikoja – tai oikeastaan yhtään mitään – selvitäkseen elossa: ”Hän oli sitkeää lajia. Kun hän kerran oli jäänyt eloon, vaikka oli syntynyt jätteiden keskellä, hän ei niin vain ollut valmis kuukahtamaan.” (P, 26.) Hän ei esimerkiksi pienenä vauvana kuole millään, vaikka muut orpokodin lapset yrittävät tukehduttaa hänet elävältä moneen otteeseen. Vaikka Grenouille onkin sitkeä, sitä ei voisi päätellä hänestä ulkonäön perusteella. Hän ei ole lapsena mitenkään erityisen kookas tai vahva ikäisekseen, eikä tämä muutu oikeastaan ollenkaan hänen varttuessaan.

Vastasyntyneiden kaikki aistit ovat toimintakykyisiä, joskin ne kehittyvät edelleen lapsen kasvaessa. Kuuloaisti on vauvoilla todella pitkälle kehittynyt, sillä sen kehitys alkaa jo kohdussa. Näköaisti taas on vauvoilla heikoin aisti. Myös tunto-, maku- ja hajuaisti, jotka ovat kelvolliset, kehittyvät entisestään jopa muutamien ensimmäisten päivien aikana. Vauva esimerkiksi oppii tunnistamaan imettäjänsä maidon tuoksun vain muutaman päivän ikäisenä. (Chamberlain 1998.)

Tämä informaatio vauvojen aisteista ja niiden kehityksestä ei kuitenkaan päde *Parfyymissä*, sillä vastasyntyneen Grenouillen hajuaisti on kaikkia muita aisteja paljon kehittyneempi ja käyttöpotentiaaliltaan edistyneempi. Se ei ole pelkästään niin hyvä kuin täysikasvuisella ihmisellä, vaan eläimellisen ensiluokkainen, ellei jopa parempi. Joka tapauksessa on selvää, että hänen hajuaistinsa dominoi muita aisteja heti syntymästä lähtien:

Oli kuin lapsi näkisi hänet sieraimillaan, katselisi häntä terävästi ja tutkivasti, läpitunkevammin kuin silmin oli mahdollista, ikään kuin se olisi ahminut nenällään jotain sellaista, mitä hänestä, Terrieristä, lähti ja mitä hän ei voinut pidätellä eikä kätkeä... (P, 22–23.)

Lapsuusvuosinaan Grenouille joutuu sairastamaan vesirokon, punataudin, tuhkarokon ja koleran, mutta selviytyy niistä hengissä. Sairauksien lisäksi hän selviytyy myös sekä kuuden metrin pudotuksesta kaivon että kiehuvan veden aiheuttamasta palovammasta. Nämä kaikki koettelemukset muovaavat hänen kehoaan sen ollessa vielä varhaisessa kehityksen vaiheessa, minkä vuoksi hänelle jää pysyviä arpia, rupia ja juomuja, sekä onnettomuudessa vammautunut jalka, jonka vuoksi hän joutuu nilkuttamaan kävellessään koko elämänsä ajan. Myöhemmin hän sairastuu myös ruttoon, ja lääkäri toteaa hänen olevan kaiken avun ulkopuolella ja kuolevan pian. Hän kuitenkin tervehtyy kuin ihmeen kaupalla, kun saa silloiselta mestariltaan parfymööri Baldinilta kuulla, että maailmalla on hänelle vielä jotain uutta tarjottavaa ja opittavaa tuoksujen suhteen.

Grenouillen motorinen kehitys on puolestaan varsin hidasta, sillä hän muun muassa nousee seisomaan kahdelle jalalle vasta kolmivuotiaana.¹ Ei kuitenkaan ole selvää, onko kyse varsinaisesti hitaasta kehittymisestä, vai johtuuko myöhäinen aika pikemminkin haluttomuudesta nousta seisomaan. Tämä haluttomuus kehityksessä ja sen esilletuomisessa tulee ilmi myös hänen puheensa kehityksessä:

Istuessaan kerran maaliskuun auringossa puupinolla, [...], hän tuli ensi kerran sanoneeksi sanan ”puu”. Hän oli nähnyt puita jo satoja kertoja. Hän myös ymmärsi, mitä se tarkoitti, olihan hänet lähetetty talvella usein puita hakemaan. Mutta aiheena puu ei ollut tuntunut hänestä koskaan niin kiinnostavalta, että hän olisi vaivautunut lausumaan ääneen sen nimeä. (P, 29.)

Kun Grenouille teoksen toisessa osassa päätyy matkallaan kohti toista kaupunkia erkaantumaan kauemmas ihmisistä ja ihmisten hajuista, hänen fyysinen kehityksensä ihmisenä, kuten muutkin kehityksen haarat, seisahtuu täysin. Itseasiassa se lähtee jopa kulkemaan taaksepäin mitätöiden aiemman kehityksen. Parhaiten tätä tapahtumaa voisi kuvailla sillä, että hän muuttuu yhä eläimellisemmäksi. Hän alkaa liikkumaan vain öisin, piilottelee pensakoissa päivisin kuin eläin, kulkee vielä enemmän kyyryssä kuin tavallisesti ja jopa ryömii metsissä kävelemisen sijaan. Hänen ulkonäkönsäkin muuttuu radikaalisti tuona aikana: ”Hän oli hirveän näköinen. Hänen tukkansa ulottui polvitaiveisiin ja harva parta napaan asti. Hänen kyntensä olivat kuin linnunkynnet, ja sieltä, missä ryysyt eivät enää yltäneet ruumiin verhoksi, lähti iho suurina suikaleina.” (P, 125.)

Kun Grenouille lopulta palaa takaisin ihmisten ilmoille, ihmiset kavahtavat kauemmas hänestä ja jopa pelkäävät häntä tämän epäinhimilliseksi muuttuneen ulkonäkönsä vuoksi. Hänen

¹ Lapsi nousee seisomaan tuen avulla usein noin 9kk ikäisenä ja osaa seistä ilman tukea usein noin 12kk ikäisenä. (Malina 2004)

fyysinen rappeutumisensa saadaan kuitenkin nopeasti kuntoon, ja itseasiassa hän ei ainoastaan palaa entiselleen, vaan jopa kehittyy ulkonäöllisesti paremman, eli Grenouillen tapauksessa tavanomaisemman, näköiseksi.

Grenouille meni peilin luo ja katsoi. [...] Hän näki edessään herran, jolla oli yllään hieno sininen asu, valkoinen paita ja silkkisukat, ja hän painui vaistomaisesti kyyryyn, niin kuin oli aina tehnyt hienon herran kohdatessaan. Mutta hieno herra lysähti samalla tavoin kumaraan, ja kun Grenouille jälleen suoristautui, teki hieno herra samoin, [...]. Kaikkein eniten Grenouillea ällistyi se, että hän oli niin perin tavanomaisen näköinen. (P, 131.)

Grenouille saa ensikosketuksensa siihen, millaista on näyttää niin sanotusti normaalilta ja jopa hieman hienostuneelta, ja hän oppii hyödyntämään moista paremman ulkonäön tuomaa suojaa, joka auttaa häntä sulautumaan muiden ihmisten joukkoon. Hän kuitenkin ymmärtää, että tämä ulkonäöllinen kehitys ei ole muuta kuin naamioitumista ja muiden ihmisten huijauksista:

Ja Grenouillekin totesi, ettei peilin monsieur, tuo ihmiseksi puettu, naamioitu ja hajuton olento, ollut ollenkaan hassumpi ilmestys; ainakin hänestä tuntui, että se voisi hyvinkin – kunhan naamiointia hiukan kohennettaisiin – tehdä ulkomaailmaan sellaisen vaikutuksen, jota hän, Grenouille, ei olisi voinut itseltään milloinkaan odottaa. (P, 132.)

Grenouillen fyysinen kehitys on loppujen lopuksi hidasta, epätasaista ja mutkittavaa. Hän kasvaa kyllä ihan täysimittaiseksi ihmiseksi, mutta kaikki arvet ja muut fyysiset vammat jäävät vaivaamaan häntä koko loppuelämäksi. Ulkonäöllisesti hän ei tunnu kehittyvän millään tavalla positiiviseen suuntaan, etenkin kun mainitut arvet ja seitsenvuotinen aika luolassa lasketaan mukaan. Hän toki kokee eräänlaisen positiivisen muutoksen teoksen loppupuolella, jolloin hän näyttää paljon paremmalta. Nämä muutokset ovat kuitenkin hienojen ja puhtaiden vaatteiden, meikin ja parfyymien ansiota, eikä hän todellisuudessa kehity fyysisesti sen enempää.

3.3 Päähenkilön psyykkinen kehitys

Grenouillen psyykkinen kehitys etenee teoksessa yhtä hitaasti kuin fyysinenkin kehitys. Toisaalta kertoja teoksessa antaa ymmärtää, että hän on jo vastasyntyneenä osannut jotenkin ajatella ja toimia sen puolesta, että selviäisi elossa. Hän ei edes vastasyntyneenä tunnu kaipaavan hellää huolenpitoa, eikä tämä tule teoksen aikana muuttumaan. Jokainen terve

vastasyntynyt lapsi alkaa huutaa heti synnyttyään, ja niin Grenouillekin tekee, mutta ei ainoastaan vaistonvaraisesti, vaan jonkin syvällisemmän päämäärän vuoksi:

Turvallisuutta, huolenpitoa, hellyyttä, rakkautta – tai mitä se kaikki olikaan nimeltään, jota lapsen katsottiin tarvitsevan – ei pikku Grenouille millään tavoin kaivannut. [...] Syntymän jälkeinen huuto, [...], ei ollut suinkaan ollut sellainen vaistomainen huuto, jolla rukoillaan sääliä ja rakkautta. Se oli tarkoin harkittu, ehkä viimeistä piirtoa myöten harkittu huuto, jolla vastasyntynyt oli ottanut kantaa rakkautta *vastaan* ja silti elämän *puolesta*. (P, 26.)

Grenouillen älykkyyden luonnehditaan olevan etenkin hänen lapsuusvuosinaan kaikkea muuta kuin pelottava, mikä implikoi, etteivät muut teoksen henkilöhahmot pidä häntä älykkäänä. Tämä on kuitenkin heidän näkökulmansa. Grenouillella on tapana pysytellä mahdollisimman mitättömän ja vähäpätöisen oloisena niin fyysisesti kuin psyykkisestikin, mutta tämä tahdonalainen pieneksi ja näkymättömäksi tekeytyminen on itseasiassa merkki hänen todellisesta älykkyydestään. Jo heti teoksen ensimmäisellä sivulla ensimmäisessä lauseessa kertoja kuvaa Grenouillen kuuluneen aikansa nerokkaimpiin hahmoihin, mikä paljastaa Grenouillen älylliset lahjat heti teoksen alussa.

Teoksessa luonnehditaan Grenouillea moneen otteeseen älykkääksi ja neroksi, mutta sen lisäksi hänellä kerrotaan olevan ilmiömäinen muisti. Tämä muisti ei kuitenkaan esimerkiksi ulotu aiemmin mainittuihin abstraktien käsitteiden muistamiseen, mutta kun kyse on erityisesti hajuista ja niiden nimistä, hänen muistinsa on ensiluokkainen. Grenouille myös tiedostaa nämä kaksi piirrettään itse, eikä ollenkaan vähättele kykyjään. Hän on itseasiassa varsin ylimielinen näiden piirteiden vuoksi, ja pitää muuta maailmaa häntä paljon alempiarvoisena.

Grenouillen älykkyyden kehittyminen näkyy myös siinä, kuinka hän oman nerokkuutensa tiedostettuaan oppii hyödyntämään sitä muun muassa sen peittelemisessä. Hän esimerkiksi esittää parfymööririkisälli Druotille olevansa täysin tietämätön neroudestaan ja omista kyvyistään, jotta antaisi mahdollisimman vaatimattoman ja vaarattoman kuvan itsestään. Hän ei halua kenenkään epäilevän häntä tai pitävän häntä uhkana, jotta hänen olisi helpompi saavuttaa omat päämääränsä.

Puheen ja kielen kehityksen puolesta voidaan sanoa, että se etenee Grenouillella normaalia hitaammin, sillä hän sanoo ensimmäisen sanansa, ”kalaa”, vasta neljän vuoden iässä.² Puheen ja kielen kehityksen hitaus tuntuu johtuvan pääasiassa siitä, ettei Grenouillea yksinkertaisesti kiinnosta oppia sanoja ja niiden merkityksiä, elleivät ne ole suoranaيسssa yhteydessä hajuihin.

² Lapsi sanoo ensimmäisen merkityksellisen sanansa noin vuoden ikäisenä. (Nelson 1981)

Tämän vuoksi hän käyttää aluksi pelkkiä substantiiveja, jotka hän on oppinut yhdistämällä ne hajuihin. Tästä hajujaistiin liitoksissa olevasta sanojen oppimisesta ja muistamisesta on Grenouillelle kuitenkin myös hyötyä:

”Minä tunnen kaikki maailman hajut, kaikki Pariisin hajut, kaikki, minä en vain aina tiedä niiden nimiä, mutta opin minä nimetkin, kaikkien niiden hajujen, joilla on nimet, niitä ei ole paljon, vain joitakin tuhansia, minä opin ne kaikki, minä en koskaan unohda tuon palsamin nimeä, storaksi, palsamin nimi on storaksi, juuri niin, storaksi...” (P, 73.)

Parhaiten Grenouillen puheen kehitys etenee, kun hän toistaa samaa sanaa monta kertaa peräkkäin. Moinen sanojen opettelumetodi ei vaikuta samalta, mitä lapsi käyttää opitellessaan omaa äidinkieltään, vaan miten yleisesti voidaan opetella muistamaan vieraskielisiä sanoja. Hän ei kuitenkaan koskaan täysin opi tiettyjä sanoja ja niiden merkityksiä, jotka ovat enemmän abstrakteja, minkä vuoksi niitä ei voi liittää hajuihin. Tämä oppimattomuus johtuu myös osittain siitä, ettei hän yksinkertaisesti ole kiinnostunut moisista sanoista, eivätkä ne merkitse hänelle mitään. Hän myös kävi puolen vuoden ajan koulua, mutta ei oppinut siellä muuta kuin hieman tavaamaan ja kirjoittamaan oman nimensä.

Eniten vaikeuksia hänelle aiheuttivat sellaiset sanat, jotka eivät tarkoittaneet tuoksuvia esineitä, abstraktit käsitteet siis, varsinkin etiikkaan ja moraalisiin liittyvät ilmaukset. Niitä hän ei muistanut, ne hän sekoitti yhtenäin, niitä hän käytti vielä aikuisenakin vain vastahakoisesti ja usein myös väärin. Oikeus, omatunto, Jumala, ilo, vastuu, nöyryys, kiitollisuus jne. – mitä nuo sanat merkitsivät, se oli ja pysyi hänelle arvoituksena. (P, 30.)

Grenouillen kielen kehitys ja puheen tuottaminen eivät kuitenkaan lähteneet rappeutumaan edes hänen seitsenvuotisen eläimellisen luolaelämänsä aikana, vaikka hän ei ollut puhunut vuosikausiin. Kun hän jälleen palaa ihmisten ilmoille, hän puhuu täysin selvästi ja ymmärrettävästi. Hän jopa kehittelee mielessään valheellisen tarinan siitä, mitä hänelle oli seitsemän vuoden aikana tapahtunut ja miksi. Kun hän sitten joutuu toistamaan tätä valhettaan yhä uudelleen ja uudelleen, hän harjaantuu huomattavasti niin puhumisessa kuin valehtelmissäkin.

Siellä hän esitti paikalle kokoontuneiden hämmästykseksi kisällinkirjansa, avasi suunsa ja kertoi hiukan haparoivin sanakääntein – ne olivat hänen ensimmäiset sanat, jotka hän lausui seitsenvuotisen tauon jälkeen – mutta täysin ymmärrettävästi, että hän oli joutunut vaelluksellaan rosvojen yllättämäksi. (P, 126.)

Grenouille on todella varma ja jopa röyhkeä, mikä ilmenee esimerkiksi hänen pyytäessään parfymööri Baldinia opettamaan häntä. Hän ei toivonut pääsevänsä oppilaaksi – hän tiesi pääsevänsä oppilaaksi, sillä oli tietoisesti toiminut ja manipuloinut niin, että saisi tahtomansa

varmasti läpi. Näinä itsevarmoina hetkinään hänen kerrotaan muistuttavan enemmän ihmistä kuin eläintä, ja kun hän huomaa kykenevänsä vaikuttamaan muihin ihmisiin, hän kehittyi heidän käsittelemisessään:

Jo Baldinin mahtipontisten sanojen aikana hänestä oli kadonnut kaikki jäykkyys ja väijyvä salamyhkäisyys. Hän kuuli vain myöntävän vastauksen, nautti siitä kuin lapsi, joka on uhmalla hankkinut itselleen luvan johonkin, välittämättä vähääkään siihen liittyvistä rajoituksista, ehdoista ja moraalisista kehotuksista. Rentona ja jännittämättä, ensi kertaa enemmän ihmistä kuin eläintä muistuttaen, hän kuunteli Baldinin vuodatuksia loppuun asti tietäen, että hän oli jo nujertanut miehen, joka antoi hänelle periksi. (P, 77.)

Vaikka Grenouille onkin entuudestaan itsevarma, tämä juontuu ennen kaikkea hänen taidoistaan tuoksujen parissa. Hän ei kuitenkaan ole automaattisesti itsevarma muissa tilanteissa, kuten kadulla ihmisten joukossa kulkiessaan. Hänen itsevarmuutensa kuitenkin kehittyi tämän ja monen muun tilanteen osalta, kun hän kehittää itselleen oman ihmiselle luontaisen ominaisuutensa. Itsevarmuuden lisäksi myös hänen rohkeutensa nousee kohisten, ja hän uskaltaa toimia ihmisjoukossa kuin olisi heidän vertaisensa.

Emotionaalisesti Grenouillen kehitys lähtee etenemään miltei tyhjästä: hänellä ei tunnu olevan alussa mitään sen suurempia tunteita, etenkin toisia ihmisiä kohtaan. Kun hän alkaa viimein osoittaa tunteita, ne ovat aina sidoksissa joko tuoksuihin tai Grenouillen omiin saavutuksiin. Hänen jokainen hymynsä ja kyynelensä – joita ei ole montaa – ovat aina omistettuja joko hänelle itselleen tai hänen aistimilleen tuoksuille.

Grenouillella on vaikeuksia tunkea minkäänlaisia onnen tunteita etenkin aluksi, ja hänen positiivisia tunteitaan luonnehditaankin vain epämääräisiksi tyytyväisyyden tunteiksi. Varttuessaan hän kuitenkin osoittaa muutamaa otteeseen todellista ja jopa vahvaa onnellisuutta, mutta kuten aiemmin sanottu, nämä tunteet ovat peräisin tai kohdistuvat ainoastaan tuoksuihin tai häneen itseensä.

Onnellisuuttakin vähemmän hän tuntee surun ja kauhun tunteita. Hänen pelkotilansa liittyvät ainoastaan tuoksuihin ja niiden menettämiseen, kuten myös suru ja menetyksen tunne, joita hän kokee vain kerran elämänsä aikana, kun luulee menettäneensä ihanan tuoksun: ”Huutoa hänen suustaan ei lähtenyt, hänen järkytyksensä oli liian suuri, mutta kyyneliin hän sentään kykeni; ne suurenvivat ja suurenvivat hänen silmäkulmissaan ja syöksyivät yhtäkkiä alas molemmiin puolin hänen nenäänsä.” (P, 186–187.)

Vaikka Grenouille todistetusti kykenee tuntemaan onnea ja iloa ainakin jollain tasolla, hän ei kykene ymmärtämään niiden osoittamista. Hän oppii hymyilemään imitoimalla muita ihmisiä,

mutta ei tunnu todella käsittävän hymyn merkitystä, eikä hymyileminen ole hänelle luontaista: ”Grenouille veti suupieliään hiukan etäämmäksi toisistaan, niin kuin oli nähnyt hymyilevien ihmisten tekevän. Sitten hän sulki silmänsä. Hän odotti hetkisen, ennen kuin antoi hengityksensä muuttua levollisemmaksi ja syvemmäksi, kuten nukkuvat tekivät.” (P, 214–215.) Kun parfyymien sokaisemat ihmiset katsovat voitonriemuista Grenouillea teoksen loppupuolella, he näkevät hänen hymyilevän lempeästi. Todellisuudessa Grenouille vain virnistää heille kyynisen voitonriemuisesti, eikä hymyile ollenkaan lempeästi.

Teoksen juonen kulun perusteella voisi kuvitella, ettei Grenouille kykenisi koskaan tuntemaan mitään niinkin voimakasta ja positiivisesti latautunutta tunnetta kuin rakkaus. Etenkin, kun hänen huutonsa vastasyntyneenä kuvataan olleen ”rakkautta vastaan”. Mutta jopa Grenouille kykenee kehittymään emotionaalisesti niin, että onnistuu tuntemaan rakkautta ja onnellisuutta ja tunnistamaan nämä tunteet. Ja näitä tunteita hän ei tietenkään osoita kenellekään ihmiselle:

Toden totta, Grenouille, tuo yksinäinen punkki, inhottava otus, hirviömäinen Grenouille, joka ei ollut koskaan kokenut rakkauden tunteita eikä milloinkaan ollut kyennyt niitä herättämään, [...] rakasti ja oli äärettömän onnellinen rakkaudestaan. Hän ei kylläkään rakastanut ketään ihmistä, ei esimerkiksi tuota muurintakaisen talon tyttöä. Hän rakasti tuoksua. Yksin sitä, ei mitään muuta, tuoksua, joka olisi aikanaan oleva hänen omansa. (P, 168–169.)

On kuitenkin yksi tunne, jota Grenouille kykenee tuntemaan ihmisiä kohtaan. Tätä tunnetta hän ei vielä lapsena oivalla, mutta varttuessaan hän alkaa ymmärtää, mikä tuo tunne on: viha. Grenouille vihaa ihmisistä lähtevää hirveää ominaistuoksua, hän vihaa sitä, että hänellä itsellään ei ole samanlaista ominaistuoksua ja hän vihaa sitä, ettei sen vuoksi voi koskaan kuulua heidän joukkoonsa. Hän käsittää kuitenkin vasta teoksen lopussa sen, että ei halua saada muilta ihmisiltä rakkautta, vaan hän haluaa heidän vihaavan häntä kuten hän vihaa heitä: ”Edes kerran, yhden ainoan kerran hän halusi tulla huomatuksi omana itsenään, halusi saada toiselta ihmiseltä vastauksen ainoaan todelliseen tunteeseensa: vihaan.” (P, 212.)

Grenouillen hengellinen kehitys on siinä mielessä mielenkiintoista, että sen perusta pysyy samanlaisena läpi teoksen; hän ei ole ateisti, eikä suoraan edes kiellä kristinuskon Jumalaa, mutta hän ei tunnu välittävän siitä tai koko uskonnosta ollenkaan. Jo hänen ollessaan vasta nuori lapsi hänen suhdettaan uskontoon kuvataan karkeasti siten, ettei hän tarvinnut sieluaan varten mitään. Myöhemmin Grenouille haluaa itse nousta jumalaksi, eli vaikkei hän ole itse kiinnostunut uskonnosta, häntä kiehtoo jumalan vaikutusvaltainen asema.

Kun parfymööri Baldini suostuu viimein antamaan Grenouillelle kisällinkirjan ja latelee hänelle ehtoja, hän vaatii Grenouillea vannomaan kaikkien pyhien, äitinsä sielupoloisen ja

oman kunniansa kautta. Grenouille tekee kuten Baldini käskee, mutta kertoja huomauttaa, ettei ”hänellä ole kunniaa, eikä hän uskonut pyhimyksiin eikä varsinkaan äitinsä sielupoloiseen”. Grenouillen uskon puute ilmenee viimein selvästi, mutta hän ei paljasta sitä muille teoksen henkilöhahmoille.

Kun Grenouille päätyy Saint-Pierren tuomiokirkkoon istumaan ja punomaan suunnitelmiaan tulevaisuuden varalle, hän ei tunnu valitsevan paikkaa sattumalta. Hän haluaa kyetä hallitsemaan maailmaa, hän haluaa ihmisten palvovan itseään kuin Jumalaa, ja hän haluaa olla heidän jumalansa, kuten hän oli omissa kuvitelmissaan jo ollutkin. Hän ryhtyy jopa vertaamaan itseään Jumalaan, moittimaan tätä ja halveksumaan tätä, aivan kuin tunnustaisi Jumalan olemassaolon, joskin negatiivisessa mielessä:

Miten surkealta tämä Jumala tuoksuikaan! Miten keinoa tekoa olikaan tuoksu, jota tämä Jumala levitti ympärilleen. Suitsutusastioista ei kohonnut ilmaan edes aitoa suitsutteen hajua. [...] Jumala lemusi. Jumala oli surkea pieni haisuliini. Tätä Jumalaa oli petetty, tai sitten hän oli itse petturi, ei sen kummempi kuin Grenouillekaan – monta kertaa huonompi vain! (P, 141.)

Grenouillen hengellisyys ei kehity niin, että hänestä tulisi yksi kristinuskon Jumalan seuraajista, vaan hän haluaa pikemminkin tulla itse uudeksi jumalaksi, joka voisi hallita ihmiskuntaa. Grenouillella voisi sanoa olevan jonkinasteinen jumaluuskompleksi³, mutta toisaalta hän ei vain usko kykenevänsä hallitsemaan ihmisiä jumalan lailla – hän tietää oikeasti pystyvänsä siihen parfyyminsä avulla, ja hän todella toteuttaa aikeensa: ”Hän oli todellakin oma jumalansa, monin verroin ihanampi ja suloisempi kuin se suitsutteen löyhkäävä jumala, joka asusti kirkoissa. Hänen edessään oli polvillaan itse piispa, joka vikisi onnessaan.” (P, 211.)

Grenouillen psyykkinen kehitys teoksessa on huomattavasti selvempää ja tasaisempaa kuin fyysinen kehitys. Hänen älykkyytensä kehitys, joka tuntuu aluksi normaalia hitaammalta, jatkaa etenemistään yhä positiivisempaan suuntaan alkuun päästessään. Luonteensa puolesta Grenouille kehittyi itselleen soveliaaseen suuntaan, sillä hänen arkuutensa ja nöyryytensä muuttuvat vähitellen itsevarmuudeksi ja röyhkeydeksi, joista on hänelle suurta hyötyä. Emotionaalinen kehityskin on jokseenkin positiivista, sillä hän ei jää täysin tunteettomaksi, vaikka ei kykenekään osoittamaan tunteitaan muita ihmisiä kohtaan. Mitä hengelliseen

³ Jumaluuskompleksissa ihminen uskottelee olevansa jonkinlainen jumala ja omaavansa yliluonnollisia kykyjä, kuten esimerkiksi ukkosmyrskyjen ennustaminen. Tähän voivat liittyä myös tietyt piirteet, kuten esimerkiksi röyhkeys, ahneus ja itsekeskeisyys. (McLemee, 2001.)

kehitykseen tulee, se ei tunnu kehittyvän ollenkaan positiiviseen suuntaan, jos hengellisyyden ja hurskauden katsotaan teoksen maailmassa olevan oletetusti positiivinen piirre ihmisessä.

3.5 Päähenkilön sosiaalinen kehitys

Grenouillen sosiaalista käyttäytymistä voisi luonnehtia epäsosiaaliseksi⁴, ja hänen sosiaalinen kehityksensä teoksessa ei ole niin sanotusti normaalia. Hän ei pyri muiden ihmisten tavoin hankkimaan suhteita toisiin ihmisiin ja ylläpitämään niitä. Hän kuitenkin kykenee toimimaan sosiaalisissa tilanteissa ja muiden ihmisten keskuudessa ilman huomattavia ongelmia, jos kokee sen olevan tarpeellista hänen päämääriään varten. Jo lapsena hän muuttuu yhä sulkeutuneemmaksi ulkomailman suhteen, ja käyskentelee kaikkein mieluiten yksin omissa oloissaan jopa päiväkausia.

Grenouillen sosiaalisten tarpeiden puute ilmenee kaikkein vahvimmin teoksen toisessa osassa, kun hän päätyy vaeltamaan kauas muista ihmisistä ja heidän hajuistaan. Vaikka motiivina onkin muiden ihmisten hajujen välttely, ei Grenouille tunnu kaipaavan yhtään sosiaalista kontaktia kenenkään toisen elollisen olennon kanssa. Hänen sosiaalinen kehityksensä kulkee taaksepäin, koska hän ei tunnu tarvitsevan muuta seuraa kuin oman itsensä. Hän kokee sen jopa vapauttavaksi, ettei muita ihmisiä ole lähimaillakaan, ja ainoastaan iloitsee omasta yksinäisyydestään: ”Hän oli todellakin päässyt eroon tuosta kirotusta hajusta! Hän oli todellakin aivan yksin! Hän oli ainoa ihminen maailmassa!” (P, 111.)

Palatessaan takaisin ihmisten ilmoille Grenouillen sosiaalinen kehitys lähtee jälleen nousuun. Hän ei edelleenkään kaipaa muiden ihmisten seuraa, mutta kokee sen jälleen välttämättömäksi uusien päämääriensä kannalta. Hänen kehityksensä sosiaalisissa piireissä etenee kuitenkin jopa luolaelämää edeltäneen tilanteen edelle, sillä nyt muut ihmiset alkavat kiinnittää häneen enemmän huomiota, ja alkavat pitää häntä miltei tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä.

⁴ En yritä diagnosoida tai todistaa, että Grenouillella olisi epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö. Mutta muutamia tämän persoonallisuushäiriön oireita, jotka ilmentyvät Grenouillessa, ovat ainakin välinpitämättömyys sosiaalisia normeja, sääntöjä ja velvoitteita kohtaan, vaikeus ylläpitää kestäviä ihmissuhteita, kyvyttömyys tuntea syyllisyyttä sekä taipumus moittia muita ihmisiä. (De Brito 2009)

Tämä positiivinen kehitys johtuu Grenouillen valheellisen jännittävästä tarinasta, hänen kehittämästään ihmisen ominaistuuksua jäljittelevästä parfyymistään sekä hänen ulkonäöllisestä muodonmuutoksestaan. Tämän muodonmuutoksen toteuttanut markiisi de la Taillade-Espinasse on itsekkin niin vaikuttunut, että päätyy jopa antamaan Grenouillelle tämän elämän ensimmäisen – ja viimeisen – halauksen: ”Hän meni Grenouillen luo, syleili häntä ja kutsui häntä ”fluidaaliseksi veljekseen”, lisäten tosin, ettei kyseessä suinkaan ollut sosiaalinen, vaan puhtaasti henkinen puhuttelu [...]” (P, 142.)

Myös muut sosiaalisten piirien jäsenet alkavat kiinnittää Grenouilleen huomiota samoista syistä kuin markiisikin. Hänestä tulee varsin tunnettu henkilö, ja hän alkaa saada kutsuja salonkeihin. Vaikka nämä ihmiset haluavat ainoastaan kuulla Grenouillelta hänen luola-elämäänsä liittyviä tarinoita sekä siitä, miten markiisi oli hänet niin sanotusti parantanut, hänen sosiaalinen statuksensa joka tapauksessa nousee. Vaikka Grenouillen oma suhtautuminen sosiaalisiin tilanteisiin ei muutu, hänen ympärillään olevien ihmisten suhtautuminen häneen muuttuu.

Kun Grenouille ryhtyy jälleen parfymööriseksi, hänen eteensä tulee pakostakin sosiaalisia tilanteita, joita hän ei voi vain vältellä. Grenouille osallistuu tunnollisesti välttämättömiin sosiaalisiin tapahtumiin, mutta vain siksi, että hänen annettaisiin olla rauhassa. Hänellä ei ole mitään pyrkimyksiä saavuttaa aitoja ja pysyviä sosiaalisia kontakteja, eikä hän ole kiinnostunut toisista ihmisistä ollenkaan. Hän haluaa kuitenkin ylläpitää tiettyä sosiaalista asemaa, mistä olisi hyötyä hänen päämääriään ja suunnitelmiaan varten.

Hän ei juuri käynyt ulkona. Yhdistyselämään ja nimenomaan kisällien säännöllisiin tapaamisiin ja kulkueisiin hän osallistui niin usein, ettei sen enempää hänen poissaolonsa kuin läsnäolonsakaan herättänyt huomiota. Hänellä ei ollut ystäviä eikä lähempiä tuttavuuksia, mutta hän piti visusti huolen siitä, ettei häntä vain pidetty ylimielisenä tai eristäytyvänä. [...] Hänen annettiin olla rauhassa. Ja juuri se oli myös hänen oma toiveensa. (P, 161.)

Loppujen lopuksi Grenouille ei paljoa muutu sosiaalisesta näkökulmasta. Hänestä ei tule sosiaalisempaa kuin ennen, eikä hän kiinnostu sosiaalisista normeista yhtään sen enempää. Hän kuitenkin kehittyi sen verran, että ymmärtää sosiaalisen aseman tähdellisyyden, jos aikoo elää muiden ihmisten keskuudessa. Grenouille tulee kuitenkin lopulta toteamaan, että elämä ihmisten keskuudessa on osoittautunut olevansa hänelle mahdoton, sillä hän ei ole kiinnostunut muista ihmisistä, eikä hän voi sietää heidän hajuaan.

4 PÄÄTÄNTÖ

Olen määritellyt tutkimuksessani kehityskertomuksen eli bildungsromanin termin tutkielmani teoreettisessa osiossa, jonka pohjalta olen kohdeteostani tarkastellut. Olen ottanut teoriaosuudessa mukaan myös bildungsromanin historiaa, etenkin sen saksalaista alkuperää, sillä kohdeteos on myös alkuperältään saksalainen. Koska *Parfyymiä* on tieteellisissä piireissä usein tarkasteltu filosofisesta tai psykologisesta näkökulmasta, tutkielmani kirjallisuustieteen lajiteoreettinen näkökulma ei pelkästään täydennä teoksesta tehtyä tutkimusmateriaalia, vaan myös tuo mukaan uuden näkökulman kirjallisuuden tutkimuksen puolelta.

Olen analysoinut tutkielmassani kehityskertomuksellisuuden piirteitä, jotka ilmenevät Patrick Süskindin romaanissa *Parfyymi*. Olen tarkastellut näitä piirteitä käsittelemällä päähenkilö Jean-Baptiste Grenouillen fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista kehitystä, ja olen pohtinut näiden eri kehitysten suuntia ja niihin vaikuttaneita tekijöitä. Analyysilläni olen todistanut, että päähenkilön kehitys eri ihmisyyden osa-alueilla teoksen edetessä tämän syntymästä kuolemaan on osa teoksen kehityskertomuksellisuutta. Olen osoittanut, että teoksen päähenkilö kehittyy ihmisyyden osa-alueilla, ja tämä kehitys heijastaa teoksen asemaa kehityskertomuksena.

Teoksen kehityskertomuksellisuudesta olisi mahdollista tehdä paljon jatkotutkimusta. Itse käsitelin vain yhtä päähenkilön kehityksen haaraa, mutta tarkasteluun voisi myöhemmissä tutkimuksissa ottaa mitä tahansa muita kehityksen ilmentymiä. Muutamana esimerkkinä voisi luetella päähenkilön ammatillisen kehittymisen parfymöörinä ja itse parfyymien valmistuksen kehityksen, päähenkilön kehityksen murhaajana motiivien, suunnitelmien ja itse tekojen kautta sekä tietysti päähenkilön hajuainin ja sen laaja-alaisen käytön kehityksen.

LÄHTEET

Tutkimuskohde

Süskind, Patrick 1985. *Parfyymi*. (saks. *Das Parfüm*). Keuruu: Otava.

Tutkimuskirjallisuus

Ackroyd, Peter 1986. A killer, haunted by smells. Artikkelin The New York Times -lehdessä. https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/books/97/04/06/reviews/ackroyd-suskind.html?_r=2&oref=login&oref=slogin (3.4.2024).

Chamberlain, David 1998. *The Mind of You Newborn Baby*. North Atlantic Books.

De Brito, Stéphane; Hodgins 2009. Antisocial personality disorder. *Personality, personality disorder and violence*. King's College London.

Encyclopædia Britannica www-sivu "Bildungsroman" 1998. <https://www.britannica.com/art/bildungsroman> (5.4.2024).

Graham, Sarah 2019. *A History of the Bildungsroman*. Cambridge University Press.

Hardin, James N. 1991. *Reflection and Action: Essays on the Bildungsroman*. University of South Carolina Press.

Heiskanen, Outi 2007. Parfyymi (Perfume: The Story of a Murderer). Artikkelin MTVuutisten www-sivulla <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/parfyymi-perfume-the-story-of-a-murderer/2828868#gs.8wi5mk> (16.5.2024).

Malina, Robert 2004. *Motor development during infancy and early childhood: Overview and suggested directions for research*.

McLemee, Scott 2001. The Shrink with a God Complex. Artikkelin Newsday-lehdessä. <https://web.archive.org/web/20150624071457/http://www.mclmeee.com/id97.html> (9.5.2024).

Merriam-Websterin www-sivu "Entwicklungsroman". <https://www.merriam-webster.com/dictionary/entwicklungsroman> (22.4.2024).

Nelson, Katherine 1981. *Individual differences in language development: Implications for development and language*. American Psychological Association.

Wikipedia [www-sivu "Bildungsroman". https://en.wikipedia.org/wiki/Bildungsroman](https://en.wikipedia.org/wiki/Bildungsroman)
(22.4.2024).